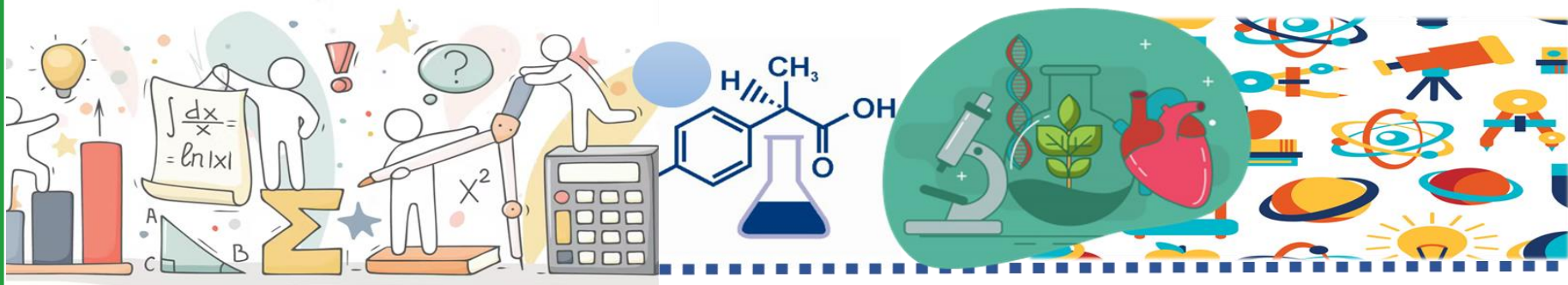


نوشته‌ای از دکتر منصور شریعتی  
استاد گروه زیست‌شناسی دانشگاه اصفهان و رئیس بنیاد نخبگان استان اصفهان

- در گذشته‌های دور، تحقیقات علوم پایه در زمینه‌های زیست‌شناسی، فیزیک، ریاضیات، نجوم و شیمی توسط دانشمندان، بیشتر در خصوص شناخت جهان صورت گرفته و بخش اندکی از آن در امور زندگی مانند پیش‌بینی آب و هوا، کشاورزی و پزشکی و ساخت برخی ابزار به کار گرفته می‌شد. انجام موارد مورد اشاره بیشتر بر اساس مخلوطی از هوش و تجربه دانشمندان و ابداع گران وقت بود. انفجار رشد علمی بشر در صد سال اخیر مرهون درک انسان از تاثیر علوم پایه در ایجاد تمدن فعلی بشر رخ داد...



ستاد ملی بزرگداشت سال بین‌المللی علوم پایه

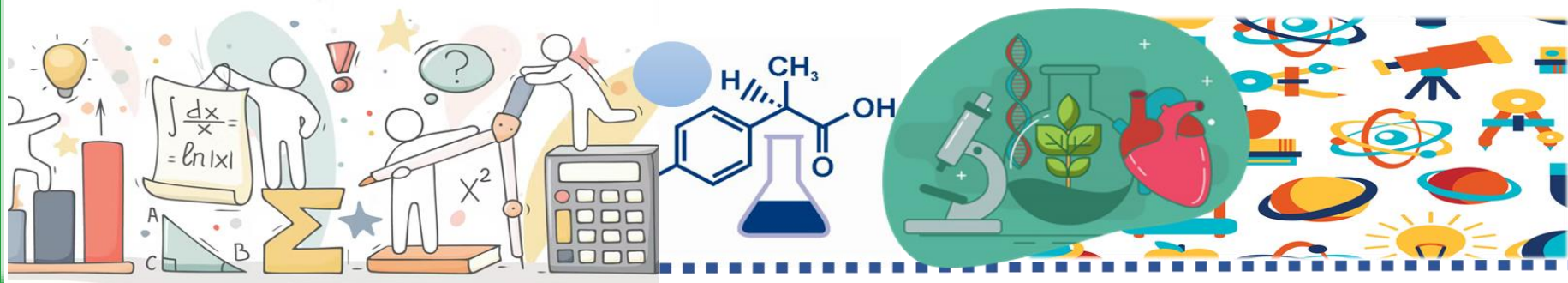
[@iybssd2022.ir](mailto:iybssd2022.ir)

[iybssd2022@sbu.ac.ir](mailto:iybssd2022@sbu.ac.ir)

[www.iybssd2022.ir](http://www.iybssd2022.ir)

نامگذاری سال بین‌المللی علوم پایه برای پیشرفت پایدار توسط یونسکو به نظر من یکی از واقعی‌ترین و هوشمندانه‌ترین نامگذاری‌ها می‌باشد و جمع‌بندی از علت‌های سال‌ها پیشرفت بشریت بوده است. خطاب این شعار به کشورهای پیشرفته نمی‌باشد چون پایداری پیشرفت این کشورها، خود محصول همین تفکر بوده است و شاهد آن صرف هزینه دائم و سنگین تحقیقاتی در علوم پایه می‌باشد. پیشرفت واقعی در پیشرو بودن در هر زمینه‌ای، به واسطه تحقیقات در مرزهای دانش هدف‌دار، امکان پذیر می‌باشد و تحقیقات در مرزهای دانش به واسطه تقویت و اهمیت دادن و سرمایه‌گذاری واقعی در علوم پایه از دبستان تا دانشگاه و مراکز تحقیقاتی به دست می‌آید. حتی کشورهای نظیر چین که با شعار درآمد سرمایه به واسطه تولید ارزان و انبوه با استفاده از نیروی کار ارزان و کپی کاری و صادرات این محصولات شروع به کار کرده بود بزودی به اهمیت علوم پایه و تحقیقات در این زمینه به‌عنوان زیر ساخت پیشرفت پایدار برای پیشرو بودن گردید.

هدف شعار یونسکو کشورهای در حال توسعه و جهان سوم می‌باشد. زیرا آفتی که در این کشورها وجود دارد تصور اشتباه از "پیشرفته بودن" می‌باشد. آنها داشتن ظواهر تمدن مثلاً فرودگاه، خط آهن، جاده، اینترنت، اتومبیل، کارخانه، پالایشگاه و ... را که لازمه یک جامعه متمدن می‌باشد را بدون توجه به ریشه‌های شکل‌گیری این پیشرفت‌ها، به اشتباه آن‌ها را لوازم مورد نیاز جامعه پیشرفته و پایدار فرض نموده و با واردات و یا مونتاژ و در حالت پیشرفته‌تر (به زعم خود) با واردات مواد اولیه و کارخانجات و مونتاژ و کپی کردن بدون آگاهی به این تصور غلط دامن می‌زنند. لذا تعریف صحیح و تبیین درست از پیشرفت پایدار، مرزهای دانش و مهم بودن



**ستاد ملی بزرگداشت سال بین‌المللی علوم پایه**

[@iybssd2022.ir](mailto:iybssd2022.ir)

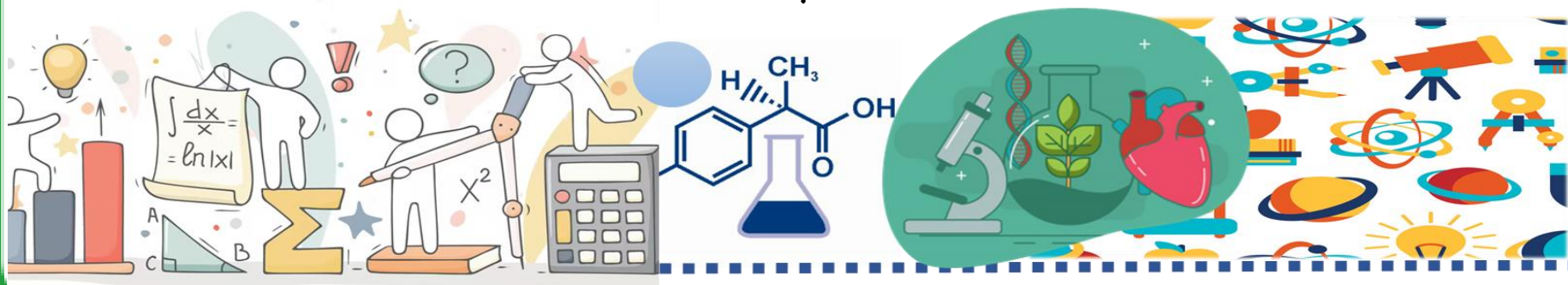
[iybssd2022@sbu.ac.ir](mailto:iybssd2022@sbu.ac.ir)

[www.iybssd2022.ir](http://www.iybssd2022.ir)



علوم پایه، از ضروری‌ترین مسائل برای عموم مردم و گاهی حتی برای خود دانشگاهیان نیز می‌باشد. رشته زیست‌شناسی مانند سایر رشته‌های علوم پایه هم از این امر مستثنی نبوده است. گاهی در کشورمان، دانشگاه‌ها به اشتباه، رشد و گسترش علوم پایه از جمله زیست‌شناسی را جهت پاسخ‌دهی به این نیاز جهانی در راه‌اندازی این رشته‌ها در شهرهای مختلف فرض نموده‌اند که حاصل آن تعدد مراکز آموزشی دارای این رشته‌ها، عدم وجود متقاضی و ورود دانشجویان ضعیف و در نتیجه ضعیف شدن این رشته‌ها شده است.

عدم تحقیقات منسجم و هدف‌دار در مرزهای دانش توسط دانشگاهیان در زمینه علوم پایه و راه‌اندازی رشته‌های علوم پایه در هر کوی و برزن توسط خود فارغ‌التحصیلان رشته‌های علوم پایه برای ایجاد شغل و کار در دانشگاه برای خودشان، به علت عدم باور واقعی کارگزاران علمی کشور از نقش تحقیقات علوم پایه در پیشرفت پایدار از یک طرف، و عدم وجود درک صحیح از نقش تحقیقات کاربردی و سرمایه‌گذاری‌های هیجانی در زمینه‌های کاربردی وارداتی بدون توجه به زیربنای تحقیقات کاربردی از طرف دیگر، آفت بسیاری از کشورها از جمله ایران می‌باشد. عدم آموزش‌های صحیح و کافی علوم پایه در دبستان و دبیرستان که اثرات عمیقی در شکل‌گیری ذهن دانش‌پذیران یک جامعه دارد، اثرات عمیق در نسل‌های بعدی دارد که نپرداختن به آن از دوران دبستانی و دبیرستانی ضررهای جبران‌ناپذیری را بر پیکره یک جامعه ایجاد خواهد کرد که تا سال‌های متمادی شاید نتوان آن را جبران نمود. گاهی در دانشگاه‌ها و مراکز تحقیقاتی، انجام تحقیقات در حوزه‌های علوم پایه جهت بهبود نتایج کاربردی قبلی و یا تکرار کارهای انجام شده از زوایای دیگر در پاسخ به سوالات تکراری، و یا انجام تحقیقات پراکنده بدون هدف تحت عنوان تحقیقات علوم پایه در مرزهای دانش صورت می‌گیرد که عموم را به اینگونه تحقیقات بدبین و به‌عنوان پژوهش‌ها و یا پایان‌نامه‌های بی‌ثمر و خاک خورده در قفسه‌های کتابخانه یاد می‌شود.



**ستاد ملی بزرگداشت سال بین‌المللی علوم پایه**

[@iybssd2022.ir](https://www.iybssd2022.ir)

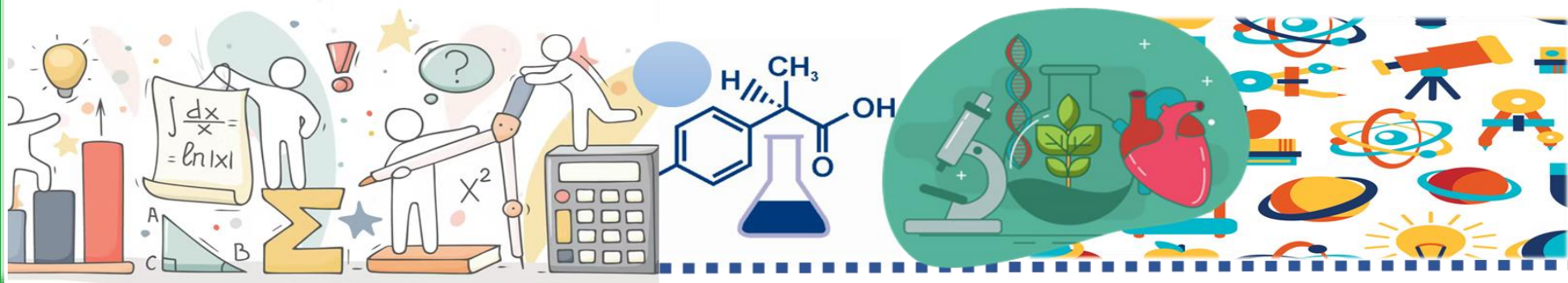
[iybssd2022@sbu.ac.ir](mailto:iybssd2022@sbu.ac.ir)

[www.iybssd2022.ir](http://www.iybssd2022.ir)





نتایج حاصل از تحقیقات علوم پایه در مرزهای دانش واقعی، جدای از درک بیشتر از جهان هستی، تاثیر عمیق در سایر علوم کاربردی دارد. تک تک موارد موجود در زندگی امروزه ما در حوزه الکترونیک، غذا، سلامت، رفاه، دفاعی و ... ریشه در تحقیقات پایه‌ای نسل‌های قبلی دارد. اگر 200 سال قبل یاخته‌های موجودات و ساختار آن فهمیده نمی‌شد و اگر برای دیدن آنها عدسی‌ها توسط دانشمندان رشته‌ای دیگر ساخته نمی‌شد، اگر موجودات زنده اعم گیاه و جانور بررسی نمی‌شدند، اگر ملکول‌های ژنتیکی درک نمی‌شدند، اگر حرکت الکترون‌ها در جامدات و مایعات کشف و فهمیده نمی‌شد و اگر و اگر... آیا بشر امروز اینگونه زندگی می‌کرد. آیا راز کشورهای پیشرو در پیشرو بودن، چیزی جز یافته‌های جدید از طریق تحقیقات علوم پایه نبوده است. اگر آن زمانی که دانشمندان در مورد میکروب‌ها تحقیق می‌کردند و یا آن زمانی که دانشمندان بر روی نور و لیزر تحقیق می‌نمودند اگر به جای تشویق، آنان را به سخره گرفته و فایده چنین تحقیقاتی را از آنان می‌پرسیدند، وضعیت کنونی بشر چگونه بود؟ به علت زمانبر بودن اینگونه تحقیقات که گاهی از زمان درک یافته جدید تا استفاده کاربردی، حداقل 50 سال به طول می‌انجامد، مورد علاقه کشورهای بدون هویت و یا بدون انگیزه‌های لازم نمی‌باشد که وابستگی و چشم دوختن به دیگران و واردات علم دست چندم از سایرین و انجام تقلید تحقیقات را به دنبال دارد. ایجاد چنین درکی، از مسیر زیر امکان‌پذیر است: آگاهی دادن به عموم مردم و در نتیجه مسئولین، انتخاب بزرگان علمی در ترسیم نقشه راه علمی کشور بر اساس علوم پایه، تغییر در روش آموزش علوم پایه در دبستان و دبیرستان و دانشگاه، تشویق استادان و محققین و معلمان این حوزه‌ها، حذف مراکز ضعیف و کمک فاخر به دانشگاه‌ها در زمینه‌های علوم پایه جهت تحقیقات فاخر در مرزهای دانش هدف‌دار و تحقیقات در زمینه پاسخ و حل مشکلات پایه‌ای مورد نیاز کشور.



**ستاد ملی بزرگداشت سال بین‌المللی علوم پایه**

[@iybssd2022.ir](https://www.iybssd2022.ir)

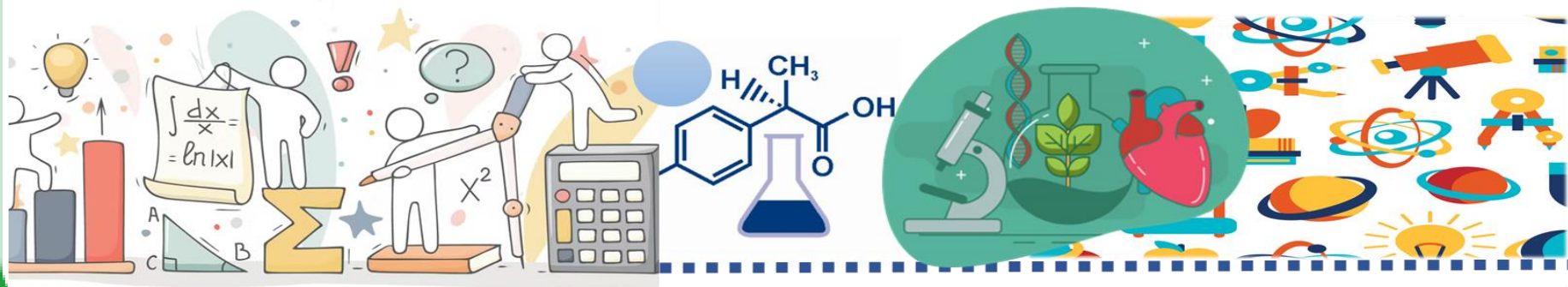
[iybssd2022@sbu.ac.ir](mailto:iybssd2022@sbu.ac.ir)

[www.iybssd2022.ir](http://www.iybssd2022.ir)





در بین رشته‌های علوم پایه، رشته زیست‌شناسی از ویژه‌گی خاص برخوردار است. از طرفی زیر بنای کشاورزی، تغذیه، پزشکی، محیط زیست؛ دامداری و طیف وسیعی از مسائل مربوط به کره زیستی می‌باشد ولی پیشرفت در سایر رشته‌های علوم پایه نظیر فیزیک، شیمی، ریاضی و آمار تاثیر شگرفی در پیشرفت این رشته در انجام و تحلیل نتایج خود دارد. به علت اهمیت زیست‌شناسی استفاده از این رشته با افزودن کلمه "زیست (بیو)" به سایر رشته‌های علوم پایه و غیر علوم پایه افزایش و افق جدیدی را در پیشرفت بشر ایجاد نموده است که می‌توان از بیوتکنولوژی، بیومکانیک، بیوالکترونیک، بیونیک، بیوشیمی، بیوفیزیک نام برد. در این راستا به‌عنوان حرکتی کوچک با هدفی بزرگ در حوزه زیست‌شناسی با همکاری همکاران در همه رشته‌های زیست‌شناسی، خانه زیست‌شناسی اصفهان (سرای زیست‌شناسی) با شعار "انتقال مفاهیم تخصصی به زبان ساده به عموم مردم" را با این اعتقاد تاسیس نمودیم که بدون آگاه کردن مردم به‌عنوان بستر تمامی تغییرات اجتماعی هیچ رشدی صورت نمی‌پذیرد.



**ستاد ملی بزرگداشت سال بین‌المللی علوم پایه**

[@iybssd2022.ir](mailto:@iybssd2022.ir)

[iybssd2022@sbu.ac.ir](mailto:iybssd2022@sbu.ac.ir)

[www.iybssd2022.ir](http://www.iybssd2022.ir)

  
**IYBSSD 2022**  
سال بین‌المللی علوم پایه برای پیشرفت پایدار

